

Terugblik Internationaliseringsbeleid 2017 -2020

Mei 2021

Inhoudsopgave

Introductie	3
Welkomstbeleid	3
Relatiemanagement	4
Groningen in Europa	6
Internationale handel	7
Overzicht internationale activiteiten	8
Bijlage: Infographic International Welcome Center North	

Introductie

Het internationaliseringbeleid van 2017-2020 richtte zich sterk op het aantrekken van internationaal talent, als voorwaarde om innovatiekracht binnen Groningen te behouden en te vergroten. Verdere ontwikkeling van de aantrekkelijkheid van Groningen, in samenwerking met kennisinstellingen en bedrijfsleven, werd dan ook als belangrijke doelstelling geformuleerd. In dit kader werd er voornamelijk ingezet op het vergroten van de leefkwaliteit en het profileren van Groningen als internationale kennisstad.

De missie van dit beleid was:

- Internationaal talent en kennis aantrekken, een goed verblijf bieden en economisch laten renderen
- Internationaal samenwerken, kennis delen en leren, om te komen tot innovaties om de stad en haar uitdagingen verder te brengen naar de 'Next City'

Het internationaliseringsbeleid werd onderverdeeld in vier beleidslijnen:

- Welkomstbeleid
- Relatiemanagement
- Groningen in Europa
- Internationale handel

In het volgende overzicht zal per beleidslijn ingegaan worden op de behaalde resultaten tussen 2017-2020. Verder wordt er een kort overzicht gegeven van de internationale activiteiten van de gemeente Groningen tijdens deze beleidsperiode.

Welkomstbeleid

Middels het welkomstbeleid heeft Groningen er sterk op ingezet om nog beter te voorzien in de behoeften van *internationals* gedurende hun verblijf. Er is gewerkt aan een optimale marketingmix van woning-, studie-, werk- en cultuuraanbod, om zo de aantrekkelijkheid van Groningen voor internationaal talent nog meer te vergroten. Ook was het doel om de communicatievoorziening rondom het aanbod voor de internationale doelgroep in Groningen te verbeteren, door informatie inzichtelijker en consequent in het Engels beschikbaar te maken. Het *International Welcome Center North* speelt hierin een belangrijke rol: naast het ondersteunen van *internationals* bij het regelen van allerlei praktische zaken en formaliteiten tijdens hun verblijf, is dit centrum ook een belangrijke bron van informatievoorziening over het aanbod in Groningen.

Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat voorzieningen voor internationale studenten en kenniswerkers steeds beter inspelen op behoeftes en beter zichtbaar zijn.

- Zo geeft [**Here and Now**](#) een goed overzicht van alle culturele evenementen in Groningen.
- [**Make it in the North**](#) maakt het aanbod van vacatures en carrière-evenementen voor *internationals* in het noorden inzichtelijk en speelt steeds beter in op het koppelen van werkgevers aan internationale talenten.
- [**City Central**](#) voorziet de internationale doelgroep van informatie, organiseert evenementen en faciliteert contact met bewoners, met als doel om *internationals* zich hier meer thuis te laten voelen en hen te helpen in het integratieproces.
- [**At home in Groningen**](#) verstrekt nuttige informatie omtrent het vinden van woonruimte in Groningen en heeft een 'room finder' tool waarin het woningaanbod overzichtelijk wordt

weergegeven.

- Ook is [Groningen.nl](https://www.groningen.nl) beschikbaar in het Engels zodat *internationals* goed op de hoogte kunnen blijven van wat er in Groningen speelt en beter in staat zijn om praktische zaken te regelen.
- Verder is er nog het jaarlijkse **Experience Groningen Festival**, dat activiteiten aanbiedt op het gebied van sport, cultuur, wetenschap en bedrijfsleven, om internationale studenten vanuit verschillende perspectieven kennis te laten maken met Groningen en hen zo ook inzicht te geven in mogelijkheden en redenen om zich na de studie te kunnen en willen vestigen in de regio. Middels al deze voorzieningen worden *internationals* steeds meer betrokken bij en op de hoogte gehouden van het aanbod in Groningen.

De aantrekkelijkheid van Groningen voor internationaal talent blijft gestaag groeien. Het aantal internationale studenten en kenniswerkers in Groningen is de afgelopen jaren flink toegenomen. De *Groningen City Monitor* laat zien dat er in het studiejaar 2019-2020, 10.375 internationale studenten (HBO & WO) waren in Groningen, ten opzichte van 6709 internationale studenten in 2016. De RUG neemt de derde plek in als universiteit met het grootste aantal internationale studenten in Nederland, na Amsterdam en Maastricht¹. Het **International Welcome Center North** heeft een stevige en goed zichtbare positie verworven. Steeds meer particulieren, organisaties en bedrijven weten het IWCN te vinden².

- Sinds het IWCN in 2014 is opgericht, zit er een stijgende lijn in het jaarlijkse aantal interacties (bezoek, telefoon, e-mail): in 2020 waren dit er 4938, ten opzichte van 2085 interacties in 2015.
- Het aantal afgehandelde formaliteiten (versnelde IND en BRP procedures) is flink toegenomen: 2650³ in 2020, ten opzichte van 836 procedures in 2015.
- Verder werkt het IWCN ondertussen met 261 klantorganisaties en heeft het IWCN ondersteuning geboden aan mensen van meer dan 100 verschillende nationaliteiten.
- Niet alleen de cijfers, maar ook de kwaliteit van de geleverde diensten is goed: 95% van de klanten van het IWCN is zeer tevreden over de geboden diensten (2018).

In het voorgaande beleid werd de Eurostat-rapportage "Perception survey on Quality of Life in 79 European cities" uit 2015 aangehaald, waarin de tevredenheid van inwoners van middelgrote en grote steden in Europa is gepeild. Onderdeel van deze survey was de vraag of buitenlanders welkom zijn in de stad. Groningen eindigde destijds op de tweede plaats, net achter Zürich. Er werd voorgesteld om vervolgrapportages te bekijken om vast te stellen of Groningen deze positieve trend vasthoudt, maar helaas heeft Eurostat tot op heden geen recentere rapportages uitgebracht.

Relatiemanagement

Op het gebied van relatiemanagement lag de focus op het beheren van internationale relaties op professionele, maar ook flexibele en pragmatische wijze. Alhoewel formele partnerrelaties blijven bestaan en het belang hiervan wordt erkend, ziet Groningen ook steeds meer informele banden ontstaan - vaak in de vorm van een netwerk van steden. Hierbij is juist het opbouwen van een goede *track record* en het creëren van wederzijds vertrouwen essentieel. In dit verband zien we een toename van samenwerkingen met **Scandinavische partners** in het Noordzeegebied, vaak in het kader van Europese projecten.

¹ Nuffic (2019). *Incoming Degree Student Mobility in Dutch Higher Education 2018-2019*

² Zie bijlage onderaan dit document voor volledige IWCN infographic

³ Grotendeels regulier, maar deels ook extra verhoogd in 2020 vanwege Brexit

Daarnaast blijven we inzetten op goed nabuurschap richting onze partnersteden in **Duitsland**. We blijven het belang van onze relaties in Duitsland erkennen en ondersteunen. Relatiebeheer is al een doel op zich. Met de steden Bremen en Oldenburg werken we in de vorm van een *roadmap* aan thema's als duurzaamheid, digitalisering en mobiliteit, om zo een gezamenlijke 'Wonderregio' te creëren waar leefbaarheid en sociaaleconomisch verantwoorde groei centraal staan. Ook de contacten met Hamburg zijn goed; er is in 2019 nog een nieuwe *Letter of Intent* ondertekend. Het gezamenlijk deelnemen van Groningen en Hamburg aan buitenlandse beurzen, events en bestuurlijke missies, is een weg die is ingezet en geïntensiveerd zal worden.

Verder heeft Groningen ook gewerkt aan het onderhouden van bestaande banden met de Chinese steden Tianjin en Xi'an. Tijdens het bezoek aan Tianjin naar aanleiding van het World Economic Forum in september 2018, is middels een *Letter of Intent* de bestaande samenwerking in de vorm van het *Groningen Representative Office* verlengd. Deze geïnstitutionaliseerde samenwerking, met personele invulling door een Chinese ZZP'er die in Groningen gewoond en gestudeerd heeft, biedt beide steden een vast aanspreekpunt, overbrugt cultuurverschillen en levert praktische en logistieke ondersteuning bij handelsreizen.

Daarnaast werd tijdens deze beleidsperiode in samenspel met kennisinstellingen het opzetten van een samenwerking met Yantai beoogd; dit is in de praktijk niet van de grond gekomen.

Groningen onderhoudt ook officiële **stedenbanden met San Carlos en Moermansk**. De afgelopen jaren is er vanuit Groningen voornamelijk ingezet op het handhaven van de bestaande gesubsidieerde banden.

Eind mei 2017 is er een delegatie vanuit Groningen naar **San Carlos** afgereisd en heeft er een goed en waardevol werkbezoek plaatsgevonden. De politieke crisis die echter in 2018 in Nicaragua ontstond, en tot op heden voortduurt, heeft vervolgens vanzelfsprekend impact gehad op de stedenband als organisatie en op de uitvoering van projecten. Waar de stedenband voorheen de uitwisseling van studenten faciliteerde, bijvoorbeeld op het gebied van coschappen vanuit het UMCG, is de situatie vanaf 2018 te onveilig bevonden voor studenten en vinden er dus tot op heden geen uitzendingen plaats. Projecten die door het maatschappelijk middenveld worden uitgevoerd (zoals sport en microkrediet), worden wel uitgevoerd, zolang dit voor de partners in San Carlos geen risico's oplevert. In april 2019 was Groningen gastheer van het Europees overleg van zustersteden en -organisaties van San Carlos. Delegaties reisden naar Groningen om met de Stedenband en Groninger partners over de situatie in Nicaragua en de activiteiten van alle aanwezigen te praten. Ondanks alle moeilijkheden hebben de meeste organisaties besloten samen te blijven werken met de maatschappelijke partners in San Carlos, zolang zij dat daar verantwoord vinden.

Ondanks de crisis werkt San Carlos zo goed als onder de huidige omstandigheden mogelijk is aan een grote variëteit van projecten op het gebied van Fair Design, gezondheidszorg, huiselijk geweld, kunst & cultuur, microkrediet, onderwijs, seksuele diversiteit, sport en water. In 2018 werd bijvoorbeeld gestart met het *Worldschoolproject*; een programma dat Vwo-leerlingen de mogelijkheid biedt onderzoek te doen voor hun profielwerkstuk op basis van een echte praktijkopdracht. Scholieren van het CSG Prins Maurits in Middelharnis gingen met deze opdracht aan de slag en ontworpen een Fair Design mozaïek voor de toeristische markt. Verder is er in 2019 een 6 weken lange tentoonstelling genaamd 'Nicanima/Nicanimus' gehouden in de USVA, met

als doel om informatie te geven over de LGBTI+ gemeenschap in Nicaragua en stil te staan bij het belang dat we in onze maatschappij hechten aan ‘geslacht’ en ‘gender’. Ook is eind 2019 het microkredietproject *EmprendeMujer* gestart, waarin vrouwen in San Carlos de mogelijkheid krijgen om een bedrijfje te beginnen.

De samenwerking tussen Groningen en **Moermansk** vindt plaats op allerlei gebieden: onderwijs, gezondheidszorg, mensenrechten, cultuur, bestuur en handel. De stedenband speelt hierin een faciliterende en initiërende rol. In 2017 heeft een gezelschap van kinderartsen een bezoek aan collega’s in Moermansk gebracht. Ze kregen de kans om vier ziekenhuizen te bezoeken en mee te denken over kindergeneeskundige problemen. Dergelijke uitwisselingen vinden met regelmaat plaats; jaar na jaar wordt het contact laagdrempeliger en informeler. Ook wordt kennis uitgewisseld over kinderen en volwassenen met lichamelijke en geestelijke beperkingen, via het initiatief *Nadjezda*. Een jaarlijks terugkerende activiteit is daarnaast de uitwisseling tussen scholen, zoals het Willem Lodewijk Gymnasium en het Gymnasium van Severomorsk. Blijvende aandacht is er bovendien vanuit de stedenband voor de LGBTI+ gemeenschap via *House of Equality*. Op het gebied van handel zijn er al enkele Nederlandse (en Groningse) bedrijven actief in Moermansk, zoals *Boskalis*, *Van Oord* en *Wagenborgen*. Ook op het gebied van duurzame energie is Moermansk actief: vlak bij Moermansk wordt een windmolenpark met 350 windmolens gebouwd, op initiatief van een Nederlander.

In 2018 heeft de stedenband vanuit de Russische ambassade de ‘*RusPrix*’ mogen ontvangen: een *“award for the outstanding contribution to the Development of Russian-Dutch relations at the regional level”*. In datzelfde jaar bracht een grote delegatie uit Groningen een waardevol bezoek aan Moermansk. Er is meegedaan aan een tweedaagse *Dairy Seminar* en de burgemeesters van beide steden hebben elkaar ontmoet. Zij waren het met elkaar eens dat er via de stedenband een ‘people-to-people dialoog tot stand is gebracht die vanuit beide steden van harte ondersteund wordt.

Vervolgens heeft in 2019 een geslaagde viering van het 30-jarig Stedenbandjubileum met Moermansk plaatsgevonden. Ondanks de bilaterale politieke situatie blijven stedenbanden een instrument om onderlinge relaties warm te houden. Omgekeerd heeft er ook een bezoek van een Russische delegatie aan Groningen plaatsgevonden in het teken van het 30-jarige jubileum.

Groningen in Europa

In 2017-2020 is er vanuit Groningen intensief gewerkt aan participatie in Europese projecten, welke essentieel zijn om kennis en ontwikkelingen binnen te halen, maar ook om ons internationaal beter te kunnen profileren. We investeren graag in Europese samenwerkingen om onze doelstellingen als stad beter en sneller te kunnen behalen.

De samenwerking en vertegenwoordiging van de **NG4 via het EU Brussels Office** is de afgelopen jaren verder geprofessionaliseerd en geïntensiveerd. Onze vertegenwoordiging in Brussel draagt er aan de ene kant aan bij om Groningen op Europees gebied (nog) beter op de kaart te zetten, en aan de andere kant om kansen en prioriteiten binnen de EU te identificeren, zodat wij hier vanuit

Groningen beter op in kunnen spelen. Groningen is verder ook actief lid van verschillende **Europese netwerken** zoals Eurocities en Polis, waarin wij kennis uitwisselen en werken aan onze internationale profilering.

In 2019 is onze **Europastrategie** opgesteld, welke ingaat op de inhoudelijke keuzes die we maken voor Europese samenwerking en waarin de inzet en focus in onze projectverwerving uiteen wordt gezet. De Europastrategie kan jaarlijks door het college worden bijgesteld, maar richt zich momenteel op de kernthema's Groene Transitie, Leefkwaliteit en Digitale transitie. Ook is er recent een **Handboek voor Europese projecten** ontwikkeld. Dit handboek is geschreven voor medewerkers en collega's binnen de gemeente Groningen en fungeert als leidraad en naslagwerk voor diegenen die aan Europese projecten werken of willen gaan werken. Het boek gaat in op de verschillende fases binnen een EU project en maakt inzichtelijk wat er per fase ondernomen dient te worden.

Bovendien heeft Groningen zich de afgelopen jaren nog meer op de kaart gezet als betrouwbare partner in succesvolle en innovatieve **Europese projectsamenwerkingen**. Groningen is – soms in de *lead* en soms als partner - betrokken bij verschillende Europese projecten met gevarieerde thema's:

- **Making City** en **SMARTEES** op het gebied van de energietransitie;
- **Revive**, **HyTrEc2**, **Hector** en **HEAVENN** als het gaat om waterstofprojecten;
- **Surflogh** en **ULaaDS** met betrekking tot duurzame mobiliteit;
- **Reframe**, **Food Trails**, **HeliQs 4 Cities**, **COP4HL** en **WIT** op het gebied van *healthy ageing* en sociale inclusie;
- En ten slotte **Like!** en **BLING** binnen het thema digitale inclusie.

Groningen komt regelmatig naar voren als **best practice** op Europees gebied: zo is Making City een '*lighthouse*' project waarin Groningen als lichtend voorbeeld geldt, neemt Groningen een voorlopersrol in bij de ontwikkelingen rondom waterstof, profileert Groningen zich nog altijd als fietsstad waar veel Europese steden inspiratie aan ontleen en is Groningen één van de koplopers in Europa als het gaat om innovaties in *healthy ageing*.

Internationale handel

De gemeente stelt zich binnen de *triple helix* – overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven – voornamelijk op als ondersteuner en facilitator bij buitenlandse missies. Door onze relaties in het buitenland weten wij deuren te openen voor Groningse onderwijsinstellingen en ondernemers.

Duitsland

In 2017 is vanuit Groningen als '*City of Health*' actief de verbinding gelegd met relevante clusters en (kennis-)instellingen in Noord-Duitsland om kansrijke projecten van start ups en gevestigde bedrijven en instellingen te versnellen en aan elkaar te verbinden. Daarmee zijn voor diverse Groningse partners (UMCG, ERIBA, Health Hub Roden, o.a.) deuren geopend. Tevens is samen met het UMCG de basis gelegd voor X-TREAM (50:50 joint venture Hamburg-Groningen), een samenwerkingsplatform waarmee de internationale farmaceutische industrie en daarmee verbonden bedrijvigheid naar Hamburg en Groningen gehaald moet worden.

We hebben in 2018 een handelsmissie met als thema Waterstof naar Hamburg georganiseerd. Als gevolg daarop is er een gezamenlijke Groningen-Hamburg missie naar Japan georganiseerd met hetzelfde thema. In het najaar van 2018 volgde er een inkomende waterstofmissie uit Japan en Hamburg. In 2019 hebben we ons met Oldenburg op de Hub Berlin (digitale beurs) gepresenteerd in samenwerking met de ambassade.

China

In april 2017 heeft er een handelsmissie plaatsgevonden naar Tianjin, naar aanleiding van de opening van de Wuqing Campus van de Hanzehogeschool. Een delegatie van 30 personen, vertegenwoordigers van Hanzehogeschool, UMCG, ondernemers en Gemeente Groningen, volgde een compact programma rondom de feestelijke opening van de campus. De handelsmissie markeert ook de start van de samenwerking van de Hanzehogeschool met de TUTCM universiteit in Tianjin en de versterking van de handelsbevordering door het Groningen Office. Daarmee is de deur geopend voor Nederlandse ondernemers en kennisinstellingen in de regio. Uit follow-up, o.a. met een terugkomdag van de hele delegatie, komt naar voren dat een van de meegereisde ondernemers in 2017 een forse groei in China kent, en de onderzoekssamenwerking van de Hanzehogeschool met TUTCM goed loopt.

Naar aanleiding van de drie inkomende delegaties uit Tianjin in het voorjaar van 2018, hebben we een rondetafelgesprek georganiseerd met de betrokken kennisinstellingen en de provincie Groningen. Deze vorm van informatie-uitwisseling werd zeer gewaardeerd door de andere partijen en er is afgesproken dat we dit twee à drie keer per jaar gaan herhalen. Soortgelijke overleggen vinden ook plaats voor internationalisering in bredere zin, eveneens met de gemeente Groningen in een centrale, verbindende rol. Uit dialogen met onze kennispartners is naar voren gekomen dat er vooral een behoefte is aan samenwerking met Chinese kennisinstellingen op het gebied van onderwijs en onderzoek. Veelal vindt dit al plaats, in de vorm van zogenaamde *sandwich PhD's* (promotieonderzoek).

Overzicht internationale activiteiten

Tussen 2017-2020 heeft de gemeente Groningen:

- **23 buitenlandse ambassadeurs mogen ontvangen**, vaak vanuit Europa maar ook daarbuiten: van de Verenigde Staten tot aan Australië.
- **36 buitenlandse delegaties of belangrijke vertegenwoordigers mogen ontvangen**; delegaties van Odense tot Xi'an en van Myanmar tot Mexico, en een brede variatie aan buitenlandse vertegenwoordigers zoals de Nordic Trade Counsellors, de OECD in het kader van circulaire economie en Maria Vassilakou namens de Mission Board on Climate Neutral Cities.
- **deelgenomen aan 66 internationale activiteiten in het buitenland**, niet alleen door gemeentemedewerkers maar ook vaak samen met bestuurders. Het gaat om activiteiten van verschillende aard en met gevarieerde thema's, zoals de Eurocities Economic Development Forum, zusterstedenconferenties in bijvoorbeeld Bremen en Tianjin, de terugkerende Hafengeburtstag, Boston Career Fairs of een ITS congres in Montreal.
- daarnaast **19 buitenlandse bezoeken van meer officiële aard** afgelegd, specifiek vanuit het bestuur, zoals een werkbezoek van het College aan Brussel, een reis van NG4 wethouders naar

Kopenhagen en Malmö, en een excursie van de Raad, het College en GMT naar Bremen - **deelgenomen aan 69 internationaal georiënteerde activiteiten binnen Nederland**, vaak in Groningen maar daarnaast ook in andere steden zoals Leeuwarden of Den Haag. Soms organiseren we zelf, maar vaak laten we ons juist zien en horen op bijeenkomsten en conferenties van andere partijen met breed uiteenlopende thema's, zoals de Wunderline conferentie, de *European Conference on Sustainable Urban Planning*, een conferentie over de gevolgen van de energietransitie of een werkbezoek betreffende *smart mobility*.

NB: Als gevolg van de coronacrisis die begin 2020 uitbrak, hebben veel geplande internationale activiteiten die gepland stonden voor dat jaar niet kunnen plaatsvinden. Desalniettemin hebben sommige evenementen en conferenties toch doorgang kunnen krijgen in de vorm van een digitale variant.